

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра нормальної та патологічної клінічної анатомії

«Затверджую»

В.о. ректора ОНМедУ,

д. мед. н., професор

Р.С. Вастьянов

17.09.2020

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ
(назва навчальної дисципліни)

підготовки: докторів філософії на III освітньо-науковому рівні
(назва рівня вищої освіти)

галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
(шифр та назва галузі знань)

спеціальності: 222 Медицина
(код та найменування спеціальності)

Розробник: професор кафедри нормальної та патологічної клінічної анатомії, доктор медичних наук, професор Ситнікова В.О.

Одеса
2020

Вступ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Патологічна анатомія» складена на підставі освітньо-наукової програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з підготовки докторів філософії зі спеціальності 222 «Медицина» ОНМедУ, затвердженою Вченою Радою ОНМедУ від 04.06.2020 року (протокол № 04).

Програму обговорено на засіданні кафедри «28» 08 2020 р. (прот. № 14).

Завідувач кафедри, д.мед.н. проф. Ап-пелъханс О.Л.

Програму ухвалено на засіданні предметно-циклової методичної комісії з медико-біологічних дисциплін «28» 08 2020 р. (прот. № 1).

Голова предметної циклової методичної комісії з медико-біологічних дисциплін,

Завідувач кафедри, д.мед.н., проф. Ап-пелъханс О.Л.

Програму затверджено на засіданні Центральної координаційно-методичної Ради ОНМедУ від «16» 09 2020 р. (прот. № 1).

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Зміст навчальної програми дисципліни «Патологічна анатомія» охоплює весь обсяг теоретичних знань, необхідних лікарю для проведення самостійної діагностичної та консультативної роботи.

Програма навчальної дисципліни визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання, та вимоги до контролю якості вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Патологічна анатомія» є поглиблення професійних знань, ознайомлення з основними досягненнями у галузі патологічної анатомії, в тому числі, організації діагностичної допомоги населенню України, запровадження сучасних методів діагностики захворювань внутрішніх органів, онкопатології, набуття необхідних для повсякденної практики, знань з інтраопераційної діагностики. Зміст програми охоплює весь обсяг теоретичних знань, необхідних лікарю для проведення самостійної діагностичної та консультативної роботи.

Міждисциплінарні зв'язки: базуються на вивченні здобувачами нормальної та патологічної клінічної анатомії, судової медицини, клінічної хімії, загальної та клінічної патологічної фізіології, мікробіології, вірусології та імунології, фармакології, загальної фармації та клінічної фармакології, пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії, інфекційних хвороб, сімейної медицини,

фтизіопульмонології, внутрішньої медицини, що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами та формувати вмінь застосовувати знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни «Патологічна анатомія»

1.1 Підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в області патоморфології для науки, освіти, професійної лікарської діяльності, та також формування у аспірантів компетенції в області патоморфології, яка забезпечить кваліфіковану наукову інформаційну та інноваційну діяльність наукового працівника.

1.2 Основними завданнями вивчення дисципліни «Патоморфологія» є:

- зробити аспіранта учасником діагностичного процесу;
- оволодіти професійними практичними навичками; навичками роботи в команді спеціалістів, інших учасників діагностичного процесу;
- сформуванати у аспіранта розуміння професійної відповідальності за рівень своєї підготовки, її удосконалення впродовж навчання і професійної діяльності.
- розширити знання з питань морфологічної діагностики внутрішніх хвороб та суміжних спеціальностей;
- володіти вмінням організації та проведення навчальних занять;
- здобуття навичок та вмінь навчально-методичної та виховної роботи;
- набути навички застосування сучасних інформаційних технологій при викладанні патологічної анатомії.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти).

Згідно з вимогами освітньо-наукових програм спеціальностей, дисципліна забезпечує набуття аспірантами компетентностей:

- *інтегральна:*

Здатність розв'язувати комплексні проблеми, проводити незалежне оригінальне наукове дослідження та здійснювати педагогічну, професійну, дослідницьку та інноваційну діяльність в галузі медицини або патоморфології.

- *загальні (ЗК): ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7*

ЗК1. Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню.

ЗК2. Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.

ЗК3. Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до спілкування і роботи у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК5. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї.

ЗК6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК7. Вміння планувати та управляти часом.

- спеціальні (фахові, предметні, СК): СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10

СК1. Глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі медицини та фармації майбутньої професійної діяльності у сфері вищої медичної та фармацевтичної освіти.

СК2. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини та фармації.

СК3. Здатність розробляти та управляти науковими проектами у сфері медицини та фармації.

СК4. Здатність обирати методи та критерії оцінки досліджуваних феноменів та процесів в галузі медицини та фармації відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

СК5. Володіння сучасними методами наукового дослідження.

СК6. Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження.

СК7. Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.

СК8. Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.

СК9. Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

СК10. Організовувати та реалізовувати педагогічну діяльність у вищій медичній освіті, керувати науково-педагогічним (науковим) колективом.

Результати навчання (ПРН): ПРН1, ПРН2, ПРН3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН7, ПРН8, ПРН9, ПРН10, ПРН11, ПРН12, ПРН13, ПРН14, ПРН15, ПРН16, ПРН17

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

ПРН1. Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування.

ПРН2. Демонструвати знання методології дослідження в цілому і методів певної сфери наукових інтересів, зокрема.

ПРН3. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.

ПРН4. Виявляти невирішені проблеми у предметній області медицини та визначати шляхи їх вирішення

ПРН5. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

ПРН6. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.

ПРН7. Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні методи дослідження в галузі медицини та фармації.

ПРН8. Виконувати та вдосконалювати сучасні методики дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності.

ПРН9. Винаходити нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини.

ПРН10. Використовувати результати наукових досліджень в медичній та фармацевтичній практиці, освітньому процесі та суспільстві.

ПРН11. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

ПРН12. Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ПРН13. Управляти роботою колективу студентів, колег, міждисциплінарної команди.

ПРН14. Організовувати навчання учасників освітнього процесу при виконанні наукової та освітньої діяльності та впливати на їх соціальний розвиток.

ПРН15. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.

ПРН16. Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики.

ПРН17. Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

Результати навчання для дисципліни.

– *Аспірант (здобувач) має знати:*

- сучасні етіологію, патогенез, сучасні класифікації, захворювань внутрішніх органів; клінічну картину, сучасні особливості перебігу та можливі ускладнення захворювань внутрішніх органів, в тому числі особливості перебігу в різних вікових групах, при коморбідних та поліморбідних станах; критерії діагнозу захворювань внутрішніх органів; сучасні підходи й методи до виконання міждисциплінарних наукових досліджень, теорію процесу пізнання та технологію педагогічного процесу; сучасні досягнення за напрямком наукового дослідження.

Аспірант (здобувач) має вміти:

- проводити патологоанатомічний розтин померлого;
- проводити патологоанатомічний розтин мертвороджених та померлих новонароджених з масою тіла від 1000г;
- проводити патологоанатомічний розтин плодів з масою 500г;
- проводити морфологічне дослідження посліду;
- користуватися спецодягом в залежності від типу розтину;
- досліджувати додаткові порожнини черепа, спинномозковий канал;

- володіти секційним розділом роботи з дотриманням техніки безпеки;
- проводити розтин трупів після хірургічних втручань, інтенсивної терапії та реанімації;
- проводити розтин трупів померлих від акушерської патології;
- брати секційний матеріал для бактеріологічного та вірусологічного дослідження;
- брати секційний матеріал для біохімічного та генетичного дослідження;
- вміти готувати та користуватися фіксуючими розчинами в залежності від мети майбутнього гістологічного дослідження;
- описувати макроскопічну картину змінених органів при секційному дослідженні;
- проводити проби на повітряну емболію, діагностувати пневмоторакс;
- формулювати патологоанатомічний діагноз та епікриз;
- заповнювати протокол патологоанатомічного розтину;
- заповнювати лікарське свідоцтво про смерть;
- заповнювати свідоцтво про перинатальну смерть;
- брати секційний матеріал для гістологічного дослідження;
- користуватися міжнародною класифікацією хвороб X перегляду;
- описувати патологоанатомічні препарати;
- проводити інтраопераційну діагностику термінових біопсій;
- володіти методами гістологічної техніки обробки матеріалу, готувати робочі розчини гістологічних барвників;
- проводити елективне фарбування мікробів, слизу, жирових включень у гістологічних препаратах;
- проводити фотографування макро- та мікропрепаратів;
- проводити клініко-патологоанатомічні конференції;

2. Інформаційний обсяг дисципліни: навчальна дисципліна «Патологічна анатомія» складається з **12** кредитів ЄКТС (**360** годин): у кожному кредиті по 15 аудиторних годин та 15 годин для самостійної роботи; усього **180** аудиторних годин та **180** годин для самостійної роботи.

3. Структура навчальної дисципліни

Тема	Лекції	Семінар. заняття	СРС
Загальна патологічна анатомія			
<i>Змістовий модуль 1. Морфологія ушкодження і загибелі клітин і тканин</i>			
1.Морфологія зворотнього і незворотного ураження клітин і тканин. Внутрішньоклітинне і позаклітинне накопичення білків, жирів, углеводів	2	10	2
2. Некроз. Смерть.	2	4	2
<i>Змістовий модуль 2. Порушення крово- і лімфообігу.Запалення.</i>			
1. Розлади кровообігу: гіперемія, ішемія, інфаркт, крововилив, стаз, плазморагія, шок. Порушення лімфообігу.		4	4

2. Тромбоз. ДВЗ синдром. Емболія.	2	4	4
3. Екссудативне запалення.		2	6
4. Проліферативне запалення.	2	2	8
<i>Змістовий модуль 3. Імунопатологічні процеси. Регенерація. Процеси адаптації і компенсації.</i>			
1. Патологія імунної системи. Реакції і механізми гіперчутливості.		2	4
2. Аутоімунні процеси. Імунодефіцитні стани.	2	4	6
3. Процеси адаптації і компенсації.		2	6
4. Регенерація, репарація. Склероз.	2	2	6
<i>Змістовий модуль 4. Пухлини</i>			
1. Загальне вчення про пухлини. Мезенхімальні пухлини	2	2	6
2. Номенклатура і морфологія пухлин нервової системи.	2	2	4
3. Номенклатура і морфологія пухлин з меланін-утворюючої тканини.	2	2	4
4. Номенклатура і морфологія епітеліальних пухлин.		2	6
5. Номенклатура і морфологія епітеліальних пухлин окремих органів	2	2	4
1. Особливості пухлинного росту в дитячому віці. Дисонтогенетичні пухлини. Тератоми. Тератобластоми.		2	2
Патологічна анатомія хвороб			
<i>Змістовий модуль 5. Хвороби гемопоетичної тканини. Захворювання органів серцево-судинної системи.</i>			
1. Анемії. Тромбоцитопатії, тромбоцитопенії. Коагулопатії.		4	6
2. Лейкемії. Лімфоми.	2	8	4
3. Атеросклероз, артеріосклероз. Ішемічна хвороба серця.	2	4	2
4. Гіпертонічна хвороба. Симптоматичні гіпертензії.		4	2
5. Системні васкуліти.			2
<i>Змістовий модуль 6. Захворювання нервової системи, органів дихання і органів травлення. в</i>			
1. Хвороби нервової системи. Церебро-васкулярні хвороби.	4	4	14
2. Системні захворювання сполучної тканини з ауто-імунізацією.	2	4	6
3. Гострі захворювання органів дихання.		4	10
4. Хронічні захворювання органів дихання.	2	6	10
5. Хвороби стравоходу і шлунку.	2	2	4
6. Хвороби кишківника.		2	4
7. Хвороби печінки, жовчного міхура, підшлункової залози.	2	4	4
<i>Змістовий модуль 7. Захворювання нирок. Захворювання ендокринних органів. Захворювання чоловічих і жіночих статевих органів.</i>			
1. Гломерулопатії..			4
2. Тубулопатії.	2	2	4
3. Ендокринопатії.	4	2	6
4. Хвороби чоловічих і жіночих статевих органів.		4	6
<i>Змістовий модуль 8. Хвороби вагітності, післяпологового періоду. Морфологія гіпо- і авітамінозів. Захворювання, викликані діяльністю людини впливом і зовнішнього середовища.</i>			
1. Патологія вагітності, післяпологового періоду. Патологія плаценти.			2

2. Пре- і перинатальна патологія.	4		2
3. Морфологія гіпо- і авітамінозі.			2
4. Морфологія хвороб викликаних діяльністю людини і впливом зовнішнього середовища.			2
<i>Змістовий модуль 9. Інфекційні і паразитарні хвороби. Характеристика інфекційного процесу.</i>			
1. Кишкові інфекційні хвороби.	4	2	2
2. Вірусні повітряно-крапельні інфекції. ВІЛ. Сказ. Рікетсіози. Пріонові захворювання.	6	8	2
3. Дитячі інфекції.		2	2
4. Туберкульоз.	4	2	2
5. Сепсис. Карантинні інфекції. Сифіліс.		4	2
Разом:	60 год.	120 год.	180 год.

4. Теми лекцій та семінарських занять

Тематичний план лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Морфологія оборотного і необоротного ушкодження клітин і тканин.	2
2.	Пошкодження і загибель клітин і тканин. Некроз і апоптоз. Смерть, визначення, ознаки смерті.	2
3.	Розлади кровообігу: гіперемія, ішемія, інфаркт, кровотеча, крововилив, стаз, плазморагія. Шок. Порушення лімфо обігу.	2
4.	Загальне вчення про запалення. Ексудативне і проліферативне запалення.	2
5.	Пактоморфологія імунної системи. Реакції та механізми гіперчутливості.	2
6.	Процеси адаптації та компенсації. Регенерація і репарація. Склероз.	2
7.	Загальне вчення про пухлини. Онкогенез. Особливості росту пухлин. Характеристика доброякісних і злоякісних пухлин. Класифікація пухлин. Епітеліальні і мезенхімальні пухлини (особливості розвитку, метастазування, гістологічні форми).	4
8.	Номенклатура і морфологічні особливості пухлин меланоутворюючої тканини.	2
9.	Номенклатура і морфологічні особливості пухлин з нервової системи і оболонки мозку.	2
10.	Лейкемії і лімфоми.	2
11.	Атеросклероз і артеріосклероз. Ішемічна хвороба серця.	2
12.	Системні захворювання сполучної тканини з аутоімунізацією.	2
13.	Хвороби нервової системи. Церебро-васкулярна хвороба.	4
14.	Хвороби органів дихання.	2
15.	Хвороби органів шлунково-кишкового тракту. Хвороби печінки.	4
16.	Хвороби органів сечо-видільної системи.	2
17.	Хвороби органів ендокринної системи.	4
18.	Пре- та перинатальна патологія.	4
19.	Характеристика інфекційного процесу. Кишкові інфекційні хвороби.	4
20.	Вірусні повітряно-крапельні інфекції. ВІЛ-інфекція. Сказ. Рикетсіози. Пріонові інфекції.	6
21.	Туберкульоз.	4
	РАЗОМ	60

Тематичний план семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Морфологія клітинного порушення метаболізму.	2
2	Морфологія позаклітинного порушення метаболізму.	2
3	Ферментопатії.	4
4	Морфологія порушення обміну пігментів.	4
5	Морфологія порушення мінерального обміну.	3
6	Некроз. Апоптоз.	2
7	Танатогенез. Смерть. Ознаки смерті.	2
8	Гострі розлади кровообігу.	4
9	Хронічні розлади кровообігу.	2
10	Шок. ДВЗ-синдром	2
11	Порушення обігу тканинної рідини.	2
12	Аутоімунні процеси. Вторинні імунодефіцитні стани.	4
13	Запалення. Катаральне запалення.	2
14	КПП. Загоєння ран.	3
15	Пухлини. Пухлини окремих органів.	4
16	Ходжкінські і неходжкінські лімфоми.	4
17	Хвороби органів серцево-судинної системи.	4
18	Хвороби органів дихальної системи.	4
19	Хвороби органів шлунково-кишкового тракту.	4
20	Цирози печінки.	4
21	Панкреатити, холецистити.	4
22	Кістозні ураження нирок.	4
23	Ураження паразитовидних залоз. Гіперпаратиреоїдна остеодистрофія.	4
24	Захворювання чоловічих статевих органів.	4
25	Захворювання жіночих статевих органів.	4
26	Пріонові захворювання.	4
27	Вірусні повітряно-крапельні інфекції.	4
28	ВІЛ-інфекція.	8
29	Натуральна віспа.	4
30	Сказ.	2
31	Риккетсіози.	2
32	Бактеріальні кишкові інфекції.	4
33	Туберкульоз.	4
34	Сифіліс.	4
35	Сепсис.	8
Разом		120

5. Самостійна робота

Тематичний план самостійної роботи слухача (СРС)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Новоутворення м'яких тканин	4
2	Ранній рак	4
3	Новоутворення шкіри	4
4	Основи імунморфології та імунопатології	4
5	Морфофункціональна характеристика кровотворної та лімфатичної систем	4
6	Геморагічні пурпури та порушення гемостазу.	4
7	Анемія та гіпопластичні стани кровотворення	6
8	Синдром внутрішньосудинного згортання (двз-синдром)	4
9	Ускладнення пологів (шок, кровотеча, ДВЗ-синдром, емболія навколоплідними водами)	4
10	Хвороби судин	4
11	Гострі вірусні пневмонії	6
12	Гострі бактеріальні та мікоплазмені пневмонії	6
13	Хронічні обструктивні хвороби легень	4
14	Хронічні інтерстиціальні хвороби легень	4
15	Професійні захворювання легень	4
16	Хвороби стравоходу, шлунку, кишечника	6
17	Ентеропатії. Хвороба Уїпля, Крона	6
18	Вади розвитку сечостатевої системи	4
19	Гостра і хронічна ниркова недостатність	4
20	Гістофізіологія та гістопатологія оваріально-менструального циклу	4
21	Пухлини статевих органів жінки	6
22	Гінекологічний сепсис	4
23	Хвороби кісткової системи	4
24	Диспластичні хвороби кісток	4
25	Анатомо-фізіологічні особливості ЦНС	4
26	Запальні хвороби ЦНС – менінгіти, енцефаліти, абсцеси	6
27	Новоутворення нервової системи	4
28	Ускладнення хірургічних втручань	4
29	Реанімаційна патологія, патологія реанімації.	6
30	Вірусні інфекції	4
31	Геморагічні лихоманки	6
32	СНІД	4
33	Особливо небезпечні інфекції	6
34	Бактеріальні зоонози	4
35	Мікози	4
36	Гельмінтози	4
37	Основи організації та розвитку патологоанатомічної служби на Україні	4
38	Організація патологоанатомічної служби за визначенням основ госпрозрахункової діяльності та використання комп'ютерних інформаційних та реєструючих систем.	4
39	Загальні принципи патологоанатомічної діагностики та її значення для клінічної медицини	4

40	Загальні принципи патологоанатомічної діагностики та її значення для клінічної медицини і	4
РАЗОМ		180

6. Індивідуальні завдання

Виконання індивідуального завдання передбачає:

- оволодіння сучасними методами дослідження в науково-дослідних лабораторіях та підрозділах кафедри нормальної і патологічної клінічної анатомії;
- підготовка до друку комплексу тестових завдань за одним з розділів патологічної анатомії

7. Завдання для самостійної роботи

- Підготовка відповідей на теоретичні питання за темами семінарських занять.

8. Методи навчання

У процесі проведення лекційних та семінарських занять передбачається застосування таких методів навчання:

- за домінуючими засобами навчання: вербальні, наочні;
- складання графічних схем;
- розв'язання ситуаційних задач;
- дискусії з проблемних ситуацій;
- виконання письмових завдань;
- індивідуально-контрольна співбесіда;
- тести контролю знань.

9. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється на семінарських заняттях відповідно до сформульованих завдань з кожної теми. Навчальна діяльність аспірантів (пошукувачів) контролюється на практичних заняттях під час поточного контролю відповідно до конкретних цілей та під час індивідуальної роботи викладача зі слухачем. При оцінюванні навчальної діяльності перевага надається стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

При засвоєнні кожної теми за поточну навчальну діяльність слухачу виставляються оцінки за 4-бальною традиційною шкалою.

Рекомендується застосовувати такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести, розв'язування ситуаційних задач, формулювати діагноз згідно міжнародної класифікації хвороб X перегляду, можливі показники до застосування; аналіз і оцінка результатів макро-, мікрос-

копічних досліджень.

Оцінювання самотійної роботи:

Оцінювання самотійної роботи слухачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті, а також на підсумковому контролі (іспиті).

Оцінка успішності з дисципліни є рейтинговою і виставляється за 200 бальною шкалою і має визначення за системою ECTS та традиційною шкалою, прийнятою в Україні.

10. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковим контролем з дисципліни «Патоморфологія» є іспит.

11. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих аспірантом оцінок за традиційною шкалою, округлене до двох знаків після коми.

До підсумкового контролю (іспиту) аспірант (пошукувач) допускаються лише при відсутності академічної заборгованості і середньому балу за поточну навчальну діяльність не менше 3,00.

Оцінка за дисципліну є середнім арифметичним двох складових (розраховується як число, округлене до цілого):

- 1) середній поточний бал як середнє арифметичне всіх поточних оцінок;
- 2) традиційна оцінка за іспит.

Отриманий середній бал за дисципліну конвертується в оцінку за 200-бальною шкалою шляхом помноження середнього арифметичного на 40.

Шкала оцінювання рівня опанування дисципліни

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	
185 - 200	Відмінно	5
151 - 184	Добре	4
120 – 150	Задовільно	3
<120	Незадовільно	2

12. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма з дисципліни «Патоморфологія».
2. Лекції з дисципліни (презентації, відео лекції).
3. Методичні розробки для аспірантів (пошукувачів) для семінарських занять.
4. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь аспірантів.

5. Підручники та навчальні посібники.
6. Наукові роботи професорсько-викладацького складу кафедри та інших дослідників з проблем філософії та методології науки.
7. Збірник тестових завдань; електронний банк тестових завдань, ситуаційні завдання у складі методичних розробок для студентів.
8. Набір макропрепаратів по різних розділах курсу.
9. Набір мікропрепаратів по різних розділах курсу.

13. Рекомендована література

Основна:

1. Атлас мікропрепаратів з патоморфології / І.І. Старченко, Б.М. Филенко, Н.В.Ройко та ін.; ВДНЗУ “УМСА”.- Полтава, 2018.-190с
2. Боднар Я.Я. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія: навч. посіб. для ВМНЗ 4 рівня акредитації – Тернопіль, 2021. – 452с.
3. Гавриш А.С. Ишемическая кардиомиопатия / А.С. Гавриш, В.С. Пауков. – М.: “ГЭОТАР-Медиа”, 2015. – 536с
4. Доброякісні новоутворення кісток щелепно-лищевої ділянки у дітей / П.І. Ткаченко, І.І.Старченко, С.О. Білокінь [та ін.] – П.: “УМСА”, 2016. – 85с
5. Загальна патоморфологія / І.І. Старченко, Н.В. Ройко, Б.М. Филенко [та ін.] – Полтава, 2016. – 136с.
6. Зербіно Д. Д. Патоморфологія та гістологія : атлас / Д. Д. Зербіно, М. М. Багрій, Я. Я. Боднар, В. А. Діброва. – Вінниця : Нова Книга, 2016. – 800с
7. Интерпритация биопсий в педиатрии / под. ред. А.Н. Хусейн; пер. с англ. под общей ред. Ф.Г. Забозлаева. – М.: Практическая медицина, 2019. – 448с
8. Криволапов Ю.А. Макроскопическое исследование биопсийного и операционного материала. Руководство для врачей-патологоанатомов / под. ред. Ю.А. Криволапова. – М.: Практическая медицина, 2019. – 352с
9. Методики морфологічних досліджень / М.М. Багрій, В.А. Діброва, О.Г. Пападинець, М.І. Грищук; за ред.. М.М. Багрія, В.А. Діброви. – Вінниця: Нова Книга, 2016. – 328с.
10. Новосельцева Т.В. Патологія статеві та ендокринної систем / Т.В. Новосельцева, Б.М. Филенко, Н.І. Гасюк. – Полтава: ТОВ “АСМІ”, 2015. – 199с.
11. Новоутворення щелепно-лищевої ділянки у дітей / П.І. Ткаченко, І.І. Старченко, С.О. Білокінь та ін.. – Полтава: Тов. “АСМІ” – 2018. – 190с.

12. Основи патології за Роббінсом: у 2 томах. Том 1 / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон К. Астер; переклад 10-го англ. видання. Видавництво: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво “Медицина”. – Х II. – 2019. – 420с.
13. Патоморфологія : нац.. підруч. / В.Д. Марковський, В.О. Туманський, І.В. Сорокіна [та ін.]; за ред.. В.Д. Марковського, В.О. Туманського. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 936с. .
14. Патоморфологія основних захворювань серцево-судинної системи: навчальний посібник / І.І. Старченко, Б.М. Филенко, Н.В. Ройко. – Полтава: “УМСА”. – 2019. – 150с.
15. Практикум з біопсійно-секційного курсу / І.І. Старченко, А.П. Гасюк, С.А.Проскурня [та ін.] – Полтава, 2016. – 160с..
16. Старченко І.І. Патоморфологія основних захворювань щелепно-лицевої ділянки : навч. посіб. / І.І. Старченко, Б.М. Филенко, В.В.Черняк ; “УМСА”. – Вінниця : Нова Книга, 2019. – 128с.
17. Старченко І.І. Спеціальна патоморфологія (базовий курс) для студентів медичних факультетів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / І.І. Старченко, Н.В. Ройко, Б.М. Филенко. – Полтава, 2017. – 174с.
18. Туффаха С. А. Муин Иммуногистохимия в диагностике опухолей / С. А. Туффаха Муин, С. Г. Гичка, Гуски Ганс. – "Книга плюс", 2018. – 336с..
19. Oxford Textbook of Medicine. Vol.1 / ed. by D.A. Warrell, T.M. Срх, J.D. Firth. - 5th ed. - Oxford University Press, 2010..

Додаткова:

20. Дегтярьова Л. В. Патоморфоз пептичної виразки дванадцятипалої кишки у потерпілих від аварії на Чорнобильській АЕС / Л. В. Дегтярьова, В. П. Терещенко, В. А. Піщиков. – К. : Медінформ, 2004. – 368с.
21. Казаков В. М. Грп А /H1N1/ Каліфорнія /04/09 / В. М. Казаков, В. Г. Шлопов. – Донецьк: «Каштан», 2010. – 420с.
22. Клініко-морфологічні аспекти аномалій розвитку зубів / Ткаченко, І.І.Старенко, С.О. Білокінь [та ін.] – П.: ТОВ “АСМІ”, 2014. – 80с.
23. Медичні засади розпізнавання патології, індукованої чинниками Чорнобильської катастрофи, для становлення факту інвалідізації / Терещенко В. П., Дегтярьова Л. В., Сегеда Т. П [та ін.] ; за ред. доктора медичних наук, професора В. П. Терещенко. – К. : Медінформ, 2005. – 160с.
24. Патоморфоз хронічного гастриту у ліквідаторів наслідків аварії на Чорнобильской АЕС / В. П. Терещенко, Л. В. Дегтярьова, О. С. Самусева [та ін.] ; за ред. В. П. Терещенко. – К.: МВЦ «Медінформ», 2005. «Мединформ» 224с.

25. Патоморфоз фолікулярних пухлин щитовидної залози у киян після Чорнобильської катастрофи / В. П. Терещенко, О. О. Самойлов, І. Л. Аветис'ян [та ін.] ; за ред. В. П. Терещенко. – К. : МВЦ «Медінформ», 2004. – 240с.
26. Петров С. В., Руководство по иммуногистохимической диагностике опухолей человека / С. В. Петров, Н. Т. Райхлин. – Казань, 2012. – 624с
27. Райт Д. Морфологическая диагностика патологии лимфатических узлов / Д. Райт, Б. Эддис, Э. Леонг; пер. с англ. И.В. Самсонова. – М.: Мед. лит., 2008. – 176с.
28. Судово-цитологічний атлас тканин та органів людини / Р.О. Старовойтова, І.М. Дручініна, Г.Ф. Кривда [та ін.]. – Херсон: Наддніпряночка, 2011. – 108с
29. Терещенко В. П. Патологічна анатомія вітчизняної науки. / В. П. Терещенко. – К., 2012 – 110с.
30. Терещенко В. П. Патологія слизової секреції в шлунку та дванадцятипалій кишці у ліквідаторів наслідків Чорнобильської катастрофи / В. П. Терещенко, Т. Г. Козлова, В. А. Піщиков. – К.: МВЦ «Медінформ», 2004. – 248с
31. Хронічні неспецифічні захворювання легень у ліквідаторів наслідків Чорнобильської катастрофи / В. П. Терещенко, В. О. Сушко, В. А. Піщиков [та ін.] ; за ред. В. П. Терещенко, В. О. Сушка. – К. : МВЦ «Медінформ», 2004. – 252с.
32. Червяк П. І. Патологічна анатомія України / П. І. Червяк. – К. : ВЦ «Просвіта», 2012. – 912с.
33. Язвенная болезнь двенадцатиперстной кишки у пострадавших вследствие Чернобыльской катастрофы / Г. З. Мороз, В. П. Терещенко, Л. В. Дегтярева [и др.] ; под ред. Г. З. Мороз, В. П. Терещенко. – К. : МИЦ «Мединформ», 2005. – 220с.
34. Oxford Textbook of Medicine. Vol.1 / ed. by D.A. Warrell, T.M. Срх, J.D. Firth. - 5th ed. - Oxford University Press, 2010.

14. Інформаційні ресурси

1. Національна наукова медична бібліотека України <http://library.gov.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>